

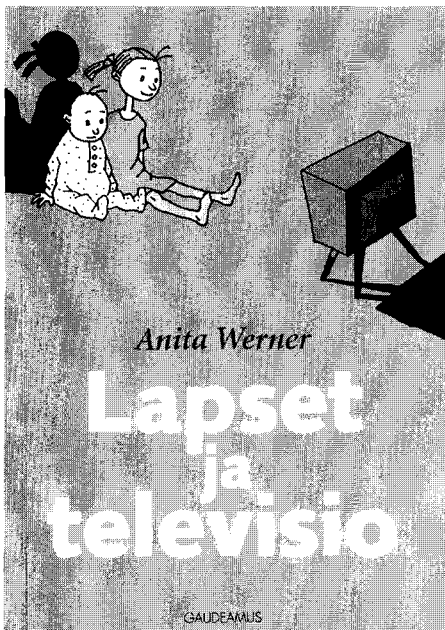
Tv-mörköjä hätistelemässä

**Anita Werner:
LAPSET JA TELEVISIO.**

Suomalaisen laitoksen toimittanut
Annika Suoninen,
suom. Kaisu Rättyä.
Helsinki: Gaudeamus 1996. 223 s.

Lapset ja televisio on omassa sarjassaan varsin onnistunut kirja. Kuten Anita Werner esipuheessaan avoimesti tuo esiin, kirja edustaa pyrkimystä popularisoida "lyhyesti ja helpotajuisesti" lasten ja television suhdetta koskevien tutkimusten tuloksia. Tällaisena kirja on kaivattu lisä ennen kaikkea mediakasvatuksen alueen opettajakoulutuksen käyttöön sekä akateemiselle approbatur-talolle.

Perinnettä tuntevalle tai uusia näkökulmia kaipaavalle lukijalle kirjalla sen sijaan on melko vähän annettavaa.

Kirjaa hallitsee vaikutustutkimuksen perinteestä tuttu tapa lähteä liikkeelle televisioon liittyvistä uhkakuivista. Werner pohtii eri kantelilta television haittavaikutuksia lapsen sosiaaliselle kehitykselle, lukuharrastukselle ja koulunkäynnille – ja yleensä hän huomaa uhat vahvasti liioitelluiksi,

ainakin mikäli lapsen kasvuympäristö on hyvässä kunnossa.

Wernerin perusnäkemys medioiden vaikutuksesta tulee tiivissä muodossa esille kakkosluvussa. Ruotsalaisen Karl Erik Rosengrenin tapaan Werner pyrkii luomaan synteisiä yksilöpsykologisen vaikutustutkimuksen ja uudempien, medioiden aktiivista sosiaalista käyttöä korostavien näkökulmien välille. Rosengrenin "kehävaikutusmalli" saa Wernerin hyväksynnän. Tätä konkretisoidaan esimerkiksi tv-väkivallan vaikutuksista: "Taipumus aggressiiviseen käyttäytymiseen antaa aiheen katsoa television väkivaltaohjelmia, jotka vuorostaan vahvistavat taipumusta aggressiiviseen käyttäytymiseen" (29). Primaarisyyt väkivaltaisuuteen löytyvät siis elämäntilanteesta: "Lasten lähiympäristön pienrikollisuus, puuttuva huolenpito sekä turvattomuus ja normien häviäminen ovat tässä yhteydessä huomattavasti tärkeämpiä kuin mediaväkivalta", kiteyttää Werner (122).

Wernerin näkemys on mielekäs, joskin painotus on edelleen kovin yksilöpsykologinen. Samoin kokonaan jää sivuun sen pohtiminen, minkälaisen ohjelmiston avulla televisio voisi olla parhaiten hyödyksi katsojille. Kysymys ei tässä ole niinkään tv-kielteisyyden ja tv-myönteisyyden vastakkainasettelusta, vaan siitä, että "televisio" säilyy kirjassa möhkälämäisenä käsitteenä. Väittelyn television hyvydestä tai pahuudesta olisi jo aika siirtyä väittelyyn lasten (tai aikuisten) kannalta hyvistä ohjelmista sekä mielekkäistä television käyttötavoista.

Kirjan käytettävyyttä olisi parantanut hieman huolellisempi viitoitus, joka nyt on popularisoinnin nimissä karsittu minimiin. En ymmärrä mistä on syntynyt näkemys, että nimenomaan viitteiden käyttäminen haittaisi kirjojen sujuvaa luettavuutta.

Tuntuu esimerkiksi kohtuuttomalta, että laajan Payne Fund -tutkimussarjan tulokset tiivistetään kahdeksaan huolimattomaan riviin (114) ilman lähdeviitettä.

Samoin Werner viittaa mielipidejohtajista ja ns. kaksivaihehypo-

teesista puhuessaan "tutkimukseen vuoden 1940 Yhdysvaltain presidentinvaaleista" mainitsematta People's Choice -tutkimuksen tai Lazarsfeldtin tutkimusryhmän nimeä (18). Samalla unohtuu mainita vaalimainostutkimusten merkitys sen keksimiselle, että medioiden vaikutus on ennen kaikkea kykyä vahvistaa vastaanottajien vanhoja mielipiteitä. Mikäli Werner olisi pohtinut tarkemmin tämän "vahvistavan vaikutuksen" hypoteesia, olisi kirjan teoreettinen osuus saattanut hieman tukevoitua.

Kokonaisuutena teos kuitenkin onnistuu tavoitteissaan mainiosti. Suuri kiitos tästä lankeaa Annikka Suoniselle, joka on täydentänyt lukuja esittelemällä suomalaisia tutkimustuloksia. Oikeastaan kyse on paljon laajemmasta täydentämisestä: Suoninen myös ajankohdistaa, täsmentää ja terävöittää kirjan antia. Olisikin ollut paikallaan vahvistaa Suonisen profiilia "kakkoskirjoittajana" erottamalla Suonisen kirjoittamat osuudet muusta tekstistä graafisesti tai nimeämällä ne omiksi artikkeleiksi, jollaisia ne aivan selvästi ovat.

Wernerin rinnalle sopii suosittela luettavaksi Barrie Gunterin tuotantoa (esim. *Children and Television, The One Eyed Monster*, 1990), jossa niinkään referoidaan muiden tutkimuksia, mutta tehdään se peräti kaikki lähteet mainiten.

PERTTI NÄRÄNEN